

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

29. července 2019*

„Řízení o předběžné otázce – Autorské právo a práva s ním související – Směrnice 2001/29/ES – Informační společnost – Harmonizace určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících – Článek 5 odst. 3 – Výjimky a omezení – Rozsah – Článek 5 odst. 3 písm. c) a d) – Zpravodajství týkající se aktuálních událostí – Citace – Užití hypertextových odkazů – Oprávněné zpřístupnění veřejnosti – Listina základních práv Evropské unie – Článek 11 – Svoboda projevu a informací“

Ve věci C-516/17,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) ze dne 27. července 2017, došlým Soudnímu dvoru dne 25. srpna 2017, v řízení

Spiegel Online GmbH

proti

Volkeru Beckovi,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, A. Arabadžev, M. Vilaras, T. von Danwitz, C. Toader, F. Biltgen a C. Lycourgos, předsedové senátů, E. Juhász, M. Ilešič (zpravodaj), L. Bay Larsen a S. Rodin, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: M. Aleksejev, vedoucí oddělení,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 3. července 2018,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za společnost Spiegel Online GmbH T. Feldmannem, Rechtsanwalt,
- za V. Becka G. Toussaintem, Rechtsanwalt,
- za německou vládu M. Hellmannem a J. Techertem, jako zmocněnci,
- za francouzskou vládu E. de Moustier, jakož i D. Segoinem, jako zmocněnci,
- za portugalskou vládu L. Inez Fernandesem, M. Figueiredem a T. Rendasem, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: němčina.

- za vládu Spojeného království Z. Lavery, jakož i D. Robertsonem, jako zmocněnci, ve spolupráci s N. Saundersem, barrister,
 - za Evropskou komisi H. Krämerem a T. Scharfem, jakož i J. Samnadda, jako zmocněnci,
- po vyloučení stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 10. ledna 2019,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 5 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úř. věst. 2001, L 167, s. 10; Zvl. vyd. 17/01, s. 230).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společností Spiegel Online, která na internetu provozuje zpravodajský portál nesoucí tentýž název, a Volkerem Beckem, který byl v době, kdy předkládající soud rozhodl, že Soudnímu dvoru položí předběžnou otázku, poslancem Bundestag (Spolkový sněm, Německo) ohledně toho, že společnost Spiegel Online zveřejnila na svých internetových stránkách rukopis V. Becka a článek, který tento poslanec zveřejnil v jednom sborníku.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 V bodech 1, 3, 6, 7, 9, 31 a 32 odůvodnění směrnice 2001/29 je uvedeno:
 - „(1) Smlouva [o ES] stanoví vytvoření vnitřního trhu a zavedení systému zabráňujícího narušování hospodářské soutěže na vnitřním trhu. Harmonizace právních předpisů členských států týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících přispívá k dosažení těchto cílů.
[...]
 - (3) Navrhovaná harmonizace napomůže uplatňování čtyř svobod vnitřního trhu a je v souladu se základními zásadami právních předpisů, a zejména vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a svobody projevu a veřejného zájmu.
[...]
 - (6) Bez harmonizace na úrovni Společenství by činnost v oblasti právních předpisů zahájená v mnoha členských státech [zákonodárná činnost zahájená v řadě členských států] za účelem přizpůsobení těchto předpisů technologickému pokroku mohla vyústit ve značné rozdíly v ochraně a tím v omezení volného pohybu služeb a výrobků zahrnujících [prvky chráněné jako] duševní vlastnictví nebo na duševním vlastnictví [takových prvcích] založených, což by vedlo k opětovnému rozčlenění vnitřního trhu a neslučitelnosti právních předpisů. Dopad takových rozdíly a nejistoty v právních předpisech [takových rozdíly v právních předpisech a takové právní nejistoty] bude závažnější s dalším rozvojem informační společnosti, který již významně zintenzívnil přeshraniční využívání duševního vlastnictví. [...]
 - (7) Právní rámec Společenství na ochranu autorského práva a práv s ním souvisejících musí být proto rovněž v nezbytné míře přizpůsoben a doplněn pro hladké fungování vnitřního trhu. [...] není třeba odstranit rozdíly, které fungování vnitřního trhu neovlivňují nepříznivě, nebo jim bránit.

[...]

- (9) Jakákoliv harmonizace autorského práva a práv s ním souvisejících musí vycházet z vysoké úrovně ochrany, jelikož taková práva jsou pro duševní výtvořiny zásadní. Jejich ochrana napomáhá zajistit udržení a rozvoj tvořivosti v zájmu autorů, výkonných umělců, výrobců, spotřebitelů, kultury, průmyslu a široké veřejnosti. Duševní vlastnictví bylo proto uznáno za nedílnou součást vlastnictví.

[...]

- (31) Mezi různými skupinami nositelů práv stejně jako mezi různými kategoriemi nositelů práv a uživatelů chráněných předmětů ochrany [uživatelů předmětů ochrany] musí být zajištěna přiměřená rovnováha práv a zájmů. Stávající výjimky a omezení práv stanovené členskými státy je třeba s ohledem na nové elektronické prostředí přehodnotit. [...] Pro zajištění náležitého fungování vnitřního trhu je třeba takové výjimky a omezení vymezit více harmonickým způsobem. Míra harmonizace by měla vycházet z dopadu těchto výjimek a omezení na hladké fungování vnitřního trhu.

- (32) Tato směrnice stanoví vyčerpávající výčet výjimek a omezení práva na rozmnožování a práva na sdělování veřejnosti. [...] Členské státy by měly dospět k jednotnému používání těchto výjimek a omezení[...]"

- 4 Podle čl. 1 odst. 1 směrnice 2001/29 se „[t]ato směrnice [...] vztahuje na právní ochranu autorského práva a práv s ním souvisejících v rámci vnitřního trhu, a to se zvláštním zřetelem na informační společnost“.

- 5 Článek 2 této směrnice, nadepsaný „Právo na rozmnožování“, zní takto:

„Členské státy stanoví výlučné právo udělit svolení nebo zakázat přímé nebo nepřímé, dočasné nebo trvalé rozmnožování jakýmkoliv prostředky a v jakékoliv formě, vcelku nebo po částech:

- a) pro autory v případě jejich děl;

[...]"

- 6 Článek 3 uvedené směrnice, nadepsaný „Právo na sdělování děl veřejnosti a právo na zpřístupnění jiných předmětů ochrany veřejnosti“, v odstavci 1 stanoví:

„Členské státy poskytnou autorům výlučné právo udělit svolení nebo zakázat jakékoliv sdělení jejich děl veřejnosti po drátě nebo bezdrátově včetně zpřístupnění jejich děl veřejnosti takovým způsobem, že každý jednotlivec ze strany veřejnosti má k těmto dílům přístup z místa a v době, které si zvolí.“

- 7 Článek 5 téže směrnice, nadepsaný „Výjimky a omezení“, v odstavci 3 písm. c) a d) a v odstavci 5 stanoví:

„3. Členské státy mohou stanovit výjimky nebo omezení práv podle článků 2 a 3 v těchto případech:

[...]

- c) rozmnožování tiskem, sdělování veřejnosti nebo zpřístupňování zveřejněných článků o aktuálních hospodářských, politických nebo náboženských tématech nebo vysílaných děl nebo jiných předmětů ochrany stejné povahy v případech, kdy takové užití není výslovně vyhrazeno a pokud je

uveden zdroj včetně jména autora, nebo užití děl nebo jiných předmětů ochrany ve spojitosti se zpravodajstvím týkajícím se aktuálních událostí, a to v rozsahu opodstatněném informativním účelem a pokud je uveden zdroj včetně jména autora, je-li to možné;

- d) citáty [citace] pro takové účely, jako je kritika nebo recenze, za předpokladu, že se vztahují k dílu nebo jinému předmětu ochrany, které již byly oprávněným způsobem zpřístupněny veřejnosti, že uvádějí zdroj včetně jména autora, je-li to možné, a že jejich užití je v souladu s poctivými zvyklostmi a v rozsahu vyžadovaném konkrétním účelem;

[...]

5. Výjimky a omezení stanovené v odstavcích 1, 2, 3 a 4 mohou být použity pouze ve zvláštních případech, které nejsou v rozporu s běžným způsobem užití díla nebo jiného předmětu ochrany a nejsou jimi nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy nositele práv.“

Německé právo

- 8 Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz (zákon o autorském právu a právech s ním souvisejících) ze dne 9. září 1965 (BGBl. 1965 I, s. 1273, dále jen „UrhG“) v § 50, nadepsaném „Zpravodajství týkající se aktuálních událostí“, stanoví:

„V rámci zpravodajství týkajícího se aktuálních událostí, které je poskytováno pomocí rozhlasového vysílání nebo podobných technických prostředků, v novinách, časopisech a dalších publikacích nebo na jiném nosiči, které se týkají především aktuálních událostí, jakož i ve filmu, je v rozsahu odůvodněném sledovaným účelem dovoleno rozmnožovat, rozšiřovat a sdělovat veřejnosti díla, která lze při takových událostech zhlédnout a vyslechnout.“

- 9 Ustanovení § 51 UrhG, nadepsané „Citace“, zní takto:

„Rozmnožování, rozšiřování a sdělování veřejnosti již zveřejněného díla pro účely citace je přípustné, pokud je rozsah užívání odůvodněn konkrétním cílem, jehož je třeba dosáhnout. Zejména je přípustné:

1. začlenit jednotlivá díla po jejich zveřejnění do samostatné vědecké práce s cílem ozřejmit její obsah;
2. citovat v samostatném literárním díle úryvky z určitého díla po jeho zveřejnění;
3. citovat v samostatném hudebním díle určité části již zveřejněného hudebního díla.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 10 Volker Beck, byl v době, kdy předkládající soud rozhodl, že Soudnímu dvoru položí předběžnou otázku, poslancem Bundestag (Spolkový sněm, Německo), a to od roku 1994. Je autorem rukopisu o trestní politice v oblasti sexuálních trestných činů spáchaných na nezletilých. Tento rukopis byl pod pseudonymem zveřejněn jako článek ve sborníku vydaném v roce 1988. Vydavatel při tomto zveřejnění změnil název rukopisu a zkrátil jednu jeho větu. Dopisem ze dne 5. května 1988 si autor u vydavatele stěžoval a bezúspěšně po něm požadoval, aby tuto okolnost při dodávání tohoto sborníku výslovně zmínil. V průběhu následujících let V. Beck, který byl za výroky obsažené v tomto článku kritizován, opakovaně uváděl, že vydavatel zmíněné sbírky smysl jeho rukopisu pozměnil. Přinejmenším od roku 1993 se V. Beck od obsahu uvedeného článku distancoval.

- 11 V roce 2013 byl rukopis V. Becka nalezen při vyhledávání v archivech a byl mu předložen dne 17. září 2013, když v Německu kandidoval v parlamentních volbách. Následujícího dne V. Beck tento rukopis zpřístupnil několika redakcím novin, aby dokázal, že jej vydavatel pro účely zveřejnění dotčeného článku pozměnil. Nedal však souhlas k tomu, aby tyto redakce uvedený rukopis a článek zveřejnily. Naproti tomu je sám zveřejnil na svých internetových stránkách, přičemž na každé straně uvedl toto prohlášení: „Od tohoto článku se distancuji. Volker Beck“. Na stranách článku zveřejněného v předmětném sborníku bylo kromě toho uvedeno následující: „ke [zveřejnění] tohoto textu nebylo dáno svolení a vydavatel ho při redigování nadpisu a některých částí textu pozměnil“.
- 12 Společnost Spiegel Online provozuje na internetu zpravodajský portál *Spiegel Online*. Dne 20. září 2013 zveřejnila článek, v němž bylo uvedeno, že na rozdíl od tvrzení V. Becka vydavatel stěžejní sdělení obsažené v předmětném rukopise nepozměnil, a tudíž V. Beck řadu let klamal veřejnost. Kromě tohoto článku bylo dále možné stáhnout si prostřednictvím hypertextových odkazů původní verze rukopisu a článku zveřejněného v předmětném sborníku.
- 13 V. Beck napadl zpřístupnění úplných znění tohoto rukopisu a tohoto článku na internetových stránkách Spiegel Online u Landgericht (zemský soud, Německo), jelikož měl za to, že tímto postupem došlo k porušení autorského práva. Tento soud návrhovými žádáními V. Becka vyhověl. Poté, co nebylo vyhověno jejímu odvolání, společnost Spiegel Online podala u předkládajícího soudu opravný prostředek „Revision“.
- 14 Předkládající soud má za to, že není zjevné, jakým způsobem má být vykládán čl. 5 odst. 3 písm. c) a d) směrnice 2001/29 ve spojení se základními právy, konkrétně svobodou informací a svobodou tisku. Táže se zejména na to, zda toto ustanovení ponechává při jeho provádění do vnitrostátního práva prostor pro uvážení. V tomto ohledu uvádí, že podle judikatury Bundesverfassungsgericht (Spolkový ústavní soud, Německo) platí, že pokud směrnice Evropské unie neponechává členským státům při svém provádění žádný prostor pro uvážení, ustanovení vnitrostátního práva, kterými se provádí, je v zásadě nutno posuzovat nikoli ve světle základních práv zaručených Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (základní zákon Spolkové republiky Německo) ze dne 23. května 1949 (BGBl 1949 I, s. 1), nýbrž pouze ve světle základních práv zaručených unijním právem.
- 15 Za těchto podmínek se Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
 - „1) Připouštějí ustanovení unijního práva týkající se výjimek nebo omezení [autorského práva] podle čl. 5 odst. 3 směrnice 2001/29 při jejich provádění do vnitrostátního práva prostor pro uvážení?
 - 2) Jakým způsobem je třeba při určení rozsahu výjimek nebo omezení výlučného práva autorů na rozmnožování jejich děl [čl. 2 písm. a) směrnice 2001/29] a na sdělování těchto děl veřejnosti, včetně jejich zpřístupnění veřejnosti (čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29), které jsou stanoveny v čl. 5 odst. 3 směrnice 2001/29, zohlednit základní práva zakotvená v Listině základních práv Evropské unie?
 - 3) Mohou základní práva na svobodu informací (čl. 11 odst. 1 druhá věta Listiny základních práv Evropské unie) nebo na svobodu tisku (čl. 11 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie) odůvodnit výjimky nebo omezení výlučného práva autorů na rozmnožování jejich děl [čl. 2 písm. a) směrnice 2001/29] a na sdělování těchto děl veřejnosti, včetně jejich zpřístupnění veřejnosti (čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29), které nespádají pod výjimky či omezení, které jsou stanoveny v čl. 5 odst. 3 směrnice 2001/29?

- 4) Je třeba mít za to, že zpřístupnění děl chráněných autorským právem na internetovém portálu tiskové organizace bez dalšího nepředstavuje zpravodajství týkající se aktuálních událostí, k němuž podle čl. 5 odst. 3 písm. c) [druhého] případu směrnice 2001/29 není třeba svolení, jelikož tisková organizace měla možnost vyžádat si před zpřístupněním díla veřejnosti souhlas autora a dalo se to od ní důvodně požadovat?
- 5) Nejsou-li citovaná díla nebo jejich části neoddělitelně začleněny do nového textu, například prostřednictvím odsazení nebo poznámek pod čarou, ale jsou zpřístupněny veřejnosti na internetu vedle nového textu prostřednictvím hypertextových odkazů jako samostatně přístupné soubory ve formátu [*Portable Document Format* (PDF)], je třeba konstatovat, že nedochází ke zveřejnění pro účely citace podle čl. 5 odst. 3 písm. d) směrnice 2001/29?
- 6) Je třeba při určování okamžiku, od kterého je nutno mít za to, že dílo již bylo ve smyslu čl. 5 odst. 3 písm. d) směrnice 2001/29 oprávněně zpřístupněno veřejnosti, vycházet ze zjištění, zda bylo ve své konkrétní podobě již dříve zveřejněno se souhlasem autora?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 16 Předně je třeba uvést, že jak plyne z bodu 14 tohoto rozsudku, první otázka vyvstala za situace, kdy předkládající soud uplatňoval za účelem rozhodnutí sporu v původním řízení ustanovení o zpravodajství týkajícím se aktuálních událostí, které je obsaženo v § 50 UrhG, a ustanovení o citacích, které je obsaženo v § 51 UrhG, přičemž těmito dvěma normami vnitrostátního právního řádu se provádí čl. 5 odst. 3 písm. c) a d) směrnice 2001/29.
- 17 Předkládající soud se v této souvislosti táže, zda toto ustanovení unijního práva ponechává členským státům při jeho provádění prostor pro uvážení vzhledem k tomu, že podle judikatury Bundesverfassungsgericht (Spolkový ústavní soud) platí, že pokud unijní směrnice neponechává členským státům při jejím provádění žádný prostor pro uvážení, ustanovení vnitrostátního práva, kterými se tato směrnice provádí, je v zásadě nutno posuzovat nikoli ve světle základních práv zaručených základním zákonem Spolkové republiky Německo, nýbrž pouze ve světle základních práv zaručených unijním právem.
- 18 Podstatou první otázky předkládajícího soudu tedy je, zda musí být ustanovení čl. 5 odst. 3 písm. c) druhého případu a písm. d) směrnice 2001/29 vykládána v tom smyslu, že představují opatření úplné harmonizace.
- 19 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle zásady přednosti unijního práva, která je základním znakem unijního právního řádu, nemůže mít skutečnost, že se členský stát dovolává ustanovení vnitrostátního práva, i kdyby byla ústavní povahy, vliv na účinek unijního práva na území tohoto státu (rozsudek ze dne 26. února 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, bod 59).
- 20 K tomu je třeba uvést, že vzhledem k tomu, že provádění směrnice členskými státy v každém případě spadá pod situaci ve smyslu článku 51 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), kdy členské státy uplatňují unijní právo, při takovém provádění musí být dosaženo úrovně ochrany základních práv stanovené Listinou, a to bez ohledu na prostor pro uvážení, který členské státy mají při tomto provádění.
- 21 Pokud však za situace, kdy postup členských států není zcela určen unijním právem, je toto právo uplatněno ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny prostřednictvím vnitrostátního ustanovení nebo opatření, vnitrostátní orgány a soudy mohou použít vnitrostátní standardy ochrany základních práv, neohrozí-li

toto použití úroveň ochrany stanovenou Listinou, jak ji vykládá Soudní dvůr, ani přednost, jednotu a účinnost unijního práva (rozsudky ze dne 26. února 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, bod 60, a ze dne 26. února 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 29).

- 22 Vnitrostátní soudy a orgány tedy postupují v souladu s unijním právem, pokud toto použití podmiňují okolností – na kterou poukázal předkládající soud – že ustanovení směrnice „ponechávají při jejich provádění do vnitrostátního práva prostor pro uvážení“, je-li tato okolnost chápána tak, že souvisí s mírou harmonizace, kterou zavádí uvedená ustanovení, jelikož takové použití přichází v úvahu pouze za předpokladu, že těmito ustanoveními není provedena úplná harmonizace.
- 23 V projednávaném případě je třeba uvést, že účelem směrnice 2001/29 je harmonizovat pouze určité aspekty autorského práva a práv s ním souvisejících, přičemž z několika ustanovení této směrnice je kromě toho patrný záměr unijního normotvůrce přiznat členským státům při jejím uplatňování prostor pro uvážení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. března 2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, bod 57).
- 24 Jak vyplývá z bodu 32 odůvodnění směrnice 2001/29, článek 5 této směrnice stanovuje v odstavcích 2 a 3 seznam výjimek a omezení vylučných práv na rozmnožování a sdělování veřejnosti.
- 25 Z judikatury Soudního dvora v tomto ohledu plyne, že rozsah prostoru pro uvážení, který mají členské státy při provádění konkrétní výjimky nebo omezení ve smyslu čl. 5 odst. 2 nebo 3 směrnice 2001/29 do vnitrostátního práva, musí být posuzován případ od případu, a to zejména na základě znění tohoto ustanovení [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 21. října 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, bod 36; ze dne 3. září 2014, Deckmyn a Vrijheidsfonds, C-201/13, EU:C:2014:2132, bod 16, a ze dne 22. září 2016, Microsoft Mobile Sales International a další, C-110/15, EU:C:2016:717, bod 27; posudek 3/15 (Marrákešská smlouva o přístupu k publikovaným dílům) ze dne 14. února 2017, EU:C:2017:114, bod 116], jelikož míra harmonizace, kterou má unijní normotvůrce v úmyslu, vychází z dopadu výjimek a omezení na hladké fungování vnitřního trhu, jak je připomenuto v bodě 31 odůvodnění směrnice 2001/29.
- 26 Výjimky nebo omezení, kterých se týká čl. 5 odst. 3 písm. c) druhý případ směrnice 2001/29, se vztahují na „užití děl nebo jiných předmětů ochrany ve spojitosti se zpravodajstvím týkajícím se aktuálních událostí, a to v rozsahu opodstatněném informativním účelem a pokud je uveden zdroj včetně jména autora, je-li to možné“, a výjimky nebo omezení, kterých se týká čl. 5 odst. 3 písm. d) této směrnice, se vztahují na „citáty [citace] pro takové účely, jako je kritika nebo recenze, za předpokladu, že se vztahují k dílu nebo jinému předmětu ochrany, které již byly oprávněným způsobem zpřístupněny veřejnosti, že uvádějí zdroj včetně jména autora, je-li to možné, a že jejich užití je v souladu s poctivými zvyklostmi a v rozsahu vyžadovaném konkrétním účelem“.
- 27 Jak vyplývá z jeho obsahu, tímto ustanovením není provedena úplná harmonizace rozsahu výjimek a omezení, které jsou v něm obsaženy.
- 28 Ze skutečnosti, že v čl. 5 odst. 3 písm. c) druhém případě směrnice 2001/29 je použit výraz „a to v rozsahu opodstatněném informativním účelem“ a v písmeni d) tohoto ustanovení je uvedeno „v souladu s poctivými zvyklostmi a v rozsahu vyžadovaném konkrétním účelem“, totiž plyne, že členské státy mají při provádění tohoto ustanovení a při používání ustanovení vnitrostátního práva, která prvně uvedené ustanovení uplatňují, značný prostor pro uvážení, který jim umožňuje zvážit dotčené zájmy. Dále je třeba uvést, že v čl. 5 odst. 3 písm. d) této směrnice je uveden pouze demonstrativní výčet případů, kdy lze citovat, což dokládá slovní spojení „pro takové účely, jako je kritika nebo recenze“.
- 29 Existenci tohoto prostoru pro uvážení potvrzují i legislativní práce, které probíhaly před přijetím směrnice 2001/29. Z důvodové zprávy k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti

ze dne 10. prosince 1997 [COM(97) 628 final], týkající se omezení, která v zásadě upravuje čl. 5 odst. 3 písm. c) a d) směrnice 2001/29, v této souvislosti vyplývá, že vzhledem k jejich omezenému hospodářskému významu nebylo nutné se těmito omezeními v uvedeném návrhu podrobně zabývat, takže se stanovují pouze minimální podmínky jejich uplatnění, a že podrobné vymezení podmínek uplatnění těchto výjimek nebo omezení provedou členské státy, přičemž budou respektovat nástin pravidel obsažený v tomto ustanovení.

- 30 Navzdory výše uvedeným úvahám je prostor pro uvážení, který mají členské státy při uplatňování čl. 5 odst. 3 písm. c) druhého případu a písm. d) směrnice 2001/29, v několika ohledech omezen.
- 31 Zprvce Soudní dvůr opakovaně rozhodl, že prostor pro uvážení, který mají členské státy při uplatňování uvedených výjimek a omezení podle čl. 5 odst. 2 a 3 směrnice 2001/29, musí být využíván v mezích stanovených unijním právem, což znamená, že členské státy nemohou za všech okolností volně a nekoordinovaně stanovit veškeré parametry těchto výjimek a omezení [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 6. února 2003, SENA, C-245/00, EU:C:2003:68, bod 34; ze dne 1. prosince 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, bod 104, a ze dne 3. září 2014, Deckmyn a Vrijheidsfonds, C-201/13, EU:C:2014:2132, bod 16; posudek 3/15 (Marrákešská smlouva o přístupu k publikovaným dílům) ze dne 14. února 2017, EU:C:2017:114, bod 122].
- 32 Soudní dvůr v této souvislosti zdůraznil, že možnost členských států zavést výjimku či omezení z harmonizovaných pravidel obsažených v člácích 2 a 3 směrnice 2001/29 je výrazně ohraničena požadavky unijního práva [v tomto smyslu viz posudek 3/15 (Marrákešská smlouva o přístupu k publikovaným dílům) ze dne 14. února 2017, EU:C:2017:114, bod 126].
- 33 Členské státy zejména mohou ve svých právních předpisech stanovit výjimku nebo omezení podle čl. 5 odst. 2 a 3 směrnice 2001/29, pouze pokud splní všechny podmínky upravené v tomto ustanovení [obdobně viz posudek 3/15 (Marrákešská smlouva o přístupu k publikovaným dílům) ze dne 14. února 2017, EU:C:2017:114, bod 123 a citovaná judikatura].
- 34 Členské státy jsou v tomto směru rovněž povinny dodržovat obecné zásady unijního práva, mezi něž patří i zásada proporcionality, z níž plyne, že přijatá opatření musí být vhodná k dosažení sledovaného cíle a nesmí překračovat rámec toho, co je k jeho dosažení nezbytné (rozsudek ze dne 1. prosince 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, body 105 a 106).
- 35 Soudní dvůr zadruhé připomněl, že prostor pro uvážení, který členským státům náleží při uplatňování výjimek a omezení podle čl. 5 odst. 2 a 3 směrnice 2001/29, nesmí být využíván způsobem, jenž by ohrozil cíle této směrnice, kterými jsou – jak vyplývá z bodů 1 a 9 jejího odůvodnění – zavedení vysoké úrovně ochrany ve prospěch autorů a hladké fungování vnitřního trhu [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 1. prosince 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, bod 107, a ze dne 10. dubna 2014, ACI Adam a další, C-435/12, EU:C:2014:254, bod 34; posudek 3/15 (Marrákešská smlouva o přístupu k publikovaným dílům) ze dne 14. února 2017, EU:C:2017:114, bod 124 a citovaná judikatura].
- 36 Členské státy však v rámci tohoto uplatňování rovněž musí zachovat užitečný účinek takto stanovených výjimek a omezení a dodržovat jejich účel (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 4. října 2011, Football Association Premier League a další, C-403/08 a C-429/08, EU:C:2011:631, bod 163, a ze dne 3. září 2014, Deckmyn a Vrijheidsfonds, C-201/13, EU:C:2014:2132, bod 23), aby byla mezi různými skupinami nositelů práv stejně jako mezi různými kategoriemi nositelů práv a uživatelů předmětů ochrany zajištěna přiměřená rovnováha práv a zájmů, jak je uvedeno v bodě 31 odůvodnění uvedené směrnice.
- 37 Zatřetí prostor pro uvážení, který náleží členským státům při uplatňování výjimek a omezení podle čl. 5 odst. 2 a 3 směrnice 2001/29, je také omezen čl. 5 odst. 5 zmíněné směrnice, který podmiňuje takové výjimky nebo omezení splněním tří podmínek, a sice že tyto výjimky nebo omezení mohou být

použity pouze ve zvláštních případech, že nesmí být v rozporu s běžným způsobem užití díla a že jimi nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy nositele autorského práva [posudek 3/15 (Marrákešská smlouva o přístupu k publikovaným dílům) ze dne 14. února 2017, EU:C:2017:114, bod 125 a citovaná judikatura].

- 38 A konečně začtvrté, jak bylo připomenuto v bodě 20 tohoto rozsudku, pokud členské státy uplatňují unijní právo, vztahují se na ně zásady zakotvené v Listině. Členské státy tudíž při provádění výjimek a omezení podle čl. 5 odst. 2 a 3 směrnice 2001/29 musí dbát na to, aby tyto výjimky a omezení vykládaly takovým způsobem, který zajistí přiměřenou rovnováhu mezi jednotlivými základními právy chráněnými unijním právním řádem (rozsudky ze dne 27. března 2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, bod 46, a ze dne 18. října 2018, Bastei Lübbe, C-149/17, EU:C:2018:841, bod 45 a citovaná judikatura; obdobně viz rovněž rozsudek ze dne 26. září 2013, IBV & Cie, C-195/12, EU:C:2013:598, body 48 a 49 a citovaná judikatura).
- 39 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že ustanovení čl. 5 odst. 3 písm. c) druhého případu a písm. d) směrnice 2001/29 musí být vykládána v tom smyslu, že nepředstavují opatření úplné harmonizace rozsahu výjimek či omezení, které jsou v nich obsaženy.

Ke třetí otázce

- 40 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu, kterou je třeba posoudit na druhém místě, je, zda svoboda informací a svoboda tisku zakotvené v článku 11 Listiny mohou odůvodnit výjimku z výlučného práva autora na rozmnožování, jehož se týká čl. 2 písm. a) směrnice 2001/29, a z výlučného práva autora na sdělování veřejnosti, jehož se týká čl. 3 odst. 1 této směrnice, která nespadá pod výjimky a omezení stanovené v čl. 5 odst. 2 a 3 zmíněné směrnice.
- 41 Nejprve je třeba uvést, že jak z důvodové zprávy k návrhu COM(97) 628 final, tak z bodu 32 odůvodnění směrnice 2001/29 vyplývá, že výčet výjimek a omezení, který je uveden v článku 5 této směrnice, je taxativní, což Soudní dvůr již několikrát zdůraznil (rozsudky ze dne 16. listopadu 2016, Soulier a Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, bod 34, a ze dne 7. srpna 2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, bod 16).
- 42 Jak plyne z bodů 3 a 31 odůvodnění směrnice 2001/29, cílem harmonizace provedené touto směrnicí, a to zejména v elektronickém prostředí, je zajistit přiměřenou rovnováhu mezi zájmy nositelů autorských práv a práv souvisejících na ochraně jejich práv duševního vlastnictví, která je zaručena v čl. 17 odst. 2 Listiny, na straně jedné a ochranou zájmů a základních práv uživatelů předmětů ochrany, zvláště jejich svobody projevu a informací zaručené článkem 11 Listiny, jakož i veřejného zájmu na straně druhé (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 7. srpna 2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, bod 41).
- 43 Mechanismy, které umožňují nalézt přiměřenou rovnováhu mezi těmito různorodými právy a zájmy jsou přitom obsaženy v samotné směrnici 2001/29, která zejména v člancích 2 až 4 upravuje výlučná práva nositelů práv a v článku 5 stanoví výjimky a omezení těchto práv, které členské státy mohou, či dokonce musí provést; tyto mechanismy nicméně musejí být konkretizovány prostřednictvím vnitrostátních opatření, která tuto směrnicí provádí, a uplatňování této směrnice ze strany vnitrostátních orgánů (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. ledna 2008, Promusicae, C-275/06, EU:C:2008:54, bod 66 a citovaná judikatura).
- 44 Soudní dvůr opakovaně rozhodl, že základní práva zakotvená v Listině, jejichž dodržování Soudní dvůr zajišťuje, vychází z ústavních tradic společných členským státům, jakož i z poznatků, které vyplývají z mezinárodně-právních instrumentů týkajících se ochrany lidských práv, na jejichž tvorbě členské státy spolupracovaly nebo k nimž přistoupily (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. června 2006, Parlament v. Rada, C-540/03, EU:C:2006:429, bod 35 a citovaná judikatura).

- 45 Pokud jde o výjimky a omezení stanovené v čl. 5 odst. 3 písm. c) druhém případě a písm. d) směrnice 2001/29, na které se táže předkládající soud, je třeba zdůraznit, že jejich cílem je upřednostnit výkon práva na svobodu projevu uživatelů předmětů ochrany a na svobodu tisku, které má zvláštní význam, je-li chráněno z hlediska základních práv, před zájmem autora na tom, aby mohl bránit užívání svého díla, při současném zajištění, aby měl tento autor v zásadě právo na uvedení svého jména (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 1. prosince 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, bod 135).
- 46 K nastolení přiměřené rovnováhy připomenuté v bodech 36 a 42 tohoto rozsudku přispívá i čl. 5 odst. 5 této směrnice, který – jak bylo zdůrazněno v bodě 37 tohoto rozsudku – vyžaduje, aby výjimky a omezení stanovené v odstavcích 1 až 4 článku 5 uvedené směrnice mohly být použity pouze ve zvláštních případech, které nejsou v rozporu s běžným způsobem užití díla nebo jiného předmětu ochrany a kterými nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy nositele tohoto práva.
- 47 Pokud by v této souvislosti bylo každému členskému státu umožněno, aby navzdory výslovné vůli unijního normotvůrce připomenuté v bodě 41 tohoto rozsudku zavedl výjimky z výlučných práv autora uvedených v člancích 2 až 4 směrnice 2001/29 nad rámec výjimek a omezení, které jsou taxativně vyjmenovány v článku 5 této směrnice, byla by ohrožena jak účinnost harmonizace autorského práva a práv s ním souvisejících, kterou provádí uvedená směrnice, tak její cíl spočívající v právní jistotě (rozsudek ze dne 13. února 2014, Svensson a další, C-466/12, EU:C:2014:76, body 34 a 35). Z bodu 31 odůvodnění této směrnice totiž výslovně plyne, že stávající rozdíly ve výjimkách a omezeních určitých omezených úkonů měly přímé záporné účinky na fungování vnitřního trhu v oblasti autorského práva a práv s ním souvisejících a že výčet výjimek a omezení obsažený v článku 5 směrnice 2001/29 má zajistit náležité fungování tohoto trhu.
- 48 Jak kromě toho vyplývá z bodu 32 odůvodnění téže směrnice, členské státy jsou povinny používat tyto výjimky a omezení jednotně. Požadavek jednotnosti při uplatňování těchto výjimek a omezení by však nebylo možné naplnit, pokud by členské státy mohly takové výjimky a omezení libovolně upravit nad rámec těch, které jsou výslovně stanoveny ve směrnici 2001/29 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. listopadu 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, body 38 a 39); Soudní dvůr již ostatně zdůraznil, že žádné ustanovení směrnice 2001/29 nepředvídá, že by členské státy mohly rozsah uvedených výjimek nebo omezení rozšířit (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. dubna 2014, ACI Adam a další, C-435/12, EU:C:2014:254, bod 27).
- 49 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že svoboda informací a svoboda tisku zakotvené v článku 11 Listiny nemohou nad rámec výjimek a omezení stanovených v čl. 5 odst. 2 a 3 směrnice 2001/29 odůvodnit výjimku z výlučného práva autora na rozmnožování, jehož se týká čl. 2 písm. a) této směrnice, a z výlučného práva autora na sdělování veřejnosti, jehož se týká čl. 3 odst. 1 uvedené směrnice.

Ke druhé otázce

- 50 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda může vnitrostátní soud v rámci poměrování, které provádí mezi výlučnými právy autora uvedenými v čl. 2 písm. a) a v čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29 na jedné straně a právy uživatelů předmětů ochrany, jichž se týkají ustanovení o výjimce obsažená v čl. 5 odst. 3 písm. c) druhém případě a písm. d) směrnice 2001/29, na straně druhé, upustit od restriktivního výkladu posledně uvedených ustanovení a vyložit je tak, že plně zohlední potřebu respektovat svobodu projevu a informací zaručenou v článku 11 Listiny.
- 51 Jak bylo připomenuto v bodě 38 tohoto rozsudku, členské státy musí při provádění výjimek a omezení podle čl. 5 odst. 2 a 3 směrnice 2001/29 dbát na to, aby tyto výjimky a omezení vykládaly takovým způsobem, který zajistí přiměřenou rovnováhu mezi jednotlivými základními právy chráněnými unijním právním řádem.

- 52 Při uplatňování opatření provádějících tuto směrnici pak musí orgány a soudy členských států nejen vykládat své vnitrostátní právo v souladu s touto směrnicí, ale rovněž dbát na to, aby se neopíraly o takový její výklad, který by byl v rozporu s uvedenými základními právy nebo s jinými obecnými zásadami unijního práva, jak již Soudní dvůr opakovaně rozhodl (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 29. ledna 2008, *Promusicae*, C-275/06, EU:C:2008:54, bod 70; ze dne 27. března 2014, *UPC Telekabel Wien*, C-314/12, EU:C:2014:192, bod 46, a ze dne 16. července 2015, *Coty Germany*, C-580/13, EU:C:2015:485, bod 34).
- 53 Jak uvedl předkládající soud, výjimka z obecného pravidla musí být zajisté v zásadě vykládána restriktivně.
- 54 Je však třeba uvést, že ačkoliv je článek 5 směrnice 2001/29 formálně nadepsán „Výjimky a omezení“, tyto výjimky a omezení zahrnují práva uživatelů děl nebo jiných předmětů ochrany (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. září 2014, *Eugen Ulmer*, C-117/13, EU:C:2014:2196, bod 43). Jak kromě toho bylo připomenuto v bodě 36 tohoto rozsudku, cílem tohoto článku je zajistit přiměřenou rovnováhu mezi právy a zájmy nositelů práv – které je třeba samy o sobě vykládat široce (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. listopadu 2016, *Soulier a Doke*, C-301/15, EU:C:2016:878, body 30 a 31, jakož i citovaná judikatura) – na jedné straně a právy a zájmy uživatelů děl nebo jiných předmětů ochrany na straně druhé.
- 55 Z toho plyne, že je nezbytné, aby bylo na základě výkladu výjimek a omezení upravených v článku 5 směrnice 2001/29 možné – jak to bylo připomenuto v bodě 36 tohoto rozsudku – zachovat jejich užitečný účinek a dodržovat jejich účel; tento požadavek má přitom zvláštní význam, je-li cílem těchto výjimek a omezení obdobně jako v případě výjimek a omezení stanovených v čl. 5 odst. 3 písm. c) a d) směrnice 2001/29 zajistit dodržování základních práv.
- 56 V této souvislosti je třeba doplnit, že ochrana práv duševního vlastnictví je zakotvena v čl. 17 odst. 2 Listiny. Z tohoto ustanovení, ani z judikatury Soudního dvora nicméně nikterak nevyplývá, že by takové právo bylo nedotknutelné, a tudíž by měla být zajištěna jeho absolutní ochrana (rozsudky ze dne 24. listopadu 2011, *Scarlet Extended*, C-70/10, EU:C:2011:771, bod 43; ze dne 16. února 2012, *SABAM*, C-360/10, EU:C:2012:85, bod 41, a ze dne 27. března 2014, *UPC Telekabel Wien*, C-314/12, EU:C:2014:192, bod 61).
- 57 V bodě 45 tohoto rozsudku bylo dále připomenuto, že cílem čl. 5 odst. 3 písm. c) a d) směrnice 2001/29 je upřednostnit výkon práva na svobodu projevu uživatelů předmětů ochrany a na svobodu tisku, které je zaručeno v článku 11 Listiny. V tomto ohledu je třeba uvést, že v rozsahu, v němž Listina obsahuje práva odpovídající právům zaručeným Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsanou v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“), má článek 52 odst. 3 Listiny zajistit nezbytný soulad mezi právy obsaženými v Listině a odpovídajícími právy zaručenými EÚLP, aniž je narušena autonomie unijního práva a Soudního dvora Evropské unie [obdobně viz rozsudky ze dne 15. února 2016, *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, bod 47, a ze dne 26. září 2018, *Staatssecretaris van Veiligheid en justitie* (odkladný účinek odvolání), C-180/17, EU:C:2018:775, bod 31 a citovaná judikatura]. Článek 11 Listiny obsahuje práva odpovídající právům zaručeným v čl. 10 odst. 1 EÚLP (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. února 2019, *Buivids*, C-345/17, EU:C:2019:122, bod 65 a citovaná judikatura).
- 58 Evropský soud pro lidská práva přitom ve své judikatuře mimo jiné zdůraznil, že při poměrování autorského práva a práva na svobodu projevu je nutné zohlednit okolnost, že klíčový význam má druh dotčeného „projevu“ nebo informace, a to zejména v rámci politické debaty nebo debaty dotýkající se obecného zájmu (v tomto smyslu viz *ESLP*, 10. ledna 2013, *Ashby Donald a další v. Francie*, CE:ECHR:2013:0110JUD003676908, bod 39).

59 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že vnitrostátní soud musí v rámci poměrování, které provádí s přihlédnutím ke všem okolnostem daného případu mezi výlučnými právy autora uvedenými v čl. 2 písm. a) a v čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29 na jedné straně a právy uživatelů předmětů ochrany, jichž se týkají ustanovení o výjimce obsažená v čl. 5 odst. 3 písm. c) druhém případě a písm. d) této směrnice, na straně druhé, vycházet z výkladu těchto ustanovení, který respektuje jejich znění a zachovává jejich užitečný účinek a zároveň je v úplném souladu se základními právy zaručenými Listinou.

Ke čtvrté otázce

60 Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 5 odst. 3 písm. c) druhý případ směrnice 2001/29 vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátnímu ustanovení, které omezuje uplatnění výjimky nebo omezení podle tohoto ustanovení na případy, kdy není prakticky možné předběžně požádat o svolení k užití chráněného díla za účelem zpravodajství týkajícího se aktuálních událostí.

61 Jak bylo v této souvislosti připomenuto v bodě 26 tohoto rozsudku, čl. 5 odst. 3 písm. c) druhý případ směrnice 2001/29 stanoví, že členské státy mohou stanovit výjimky nebo omezení práv podle článků 2 a 3 této směrnice v případě užití děl nebo jiných předmětů ochrany ve spojitosti se zpravodajstvím týkajícím se aktuálních událostí, a to v rozsahu opodstatněném informativním účelem, a pokud je uveden zdroj včetně jména autora, je-li to možné.

62 Jak plyne z ustálené judikatury, z požadavků jednotného používání unijního práva i zásady rovnosti vyplývá, že znění ustanovení unijního práva, které tak jako čl. 5 odst. 3 směrnice 2001/29 výslovně neodkazuje na právo členských států za účelem vymezení smyslu a rozsahu tohoto ustanovení, musí být zpravidla vykládáno autonomním a jednotným způsobem v celé Unii (rozsudek ze dne 21. října 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, bod 32 a citovaná judikatura).

63 Nejprve je třeba uvést, že znění čl. 5 odst. 3 písm. c) druhého případu směrnice 2001/29 nevyžaduje, aby byl před rozmnožováním nebo sdělováním chráněného díla veřejnosti udělen souhlas nositele práv.

64 Je-li totiž uveden zdroj a je-li toto dílo užito v rozsahu opodstatněném informativním účelem, výjimka nebo omezení, které jsou v tomto ustanovení upraveny, vyžadují pouze to, aby bylo toto dílo užito „ve spojitosti se zpravodajstvím týkajícím se aktuálních událostí“.

65 Vzhledem k tomu, že toto slovní spojení není ve směrnici 2001/29 nikterak definováno, je nutno jej vyložit v souladu s jeho obvyklým smyslem v běžném jazyce, s přihlédnutím ke kontextu, ve kterém je použito, a cílům, které sleduje právní úprava, jejíž je součástí (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. září 2014, Deckmyn a Vrijheidsfonds, C-201/13, EU:C:2014:2132, bod 19 a citovaná judikatura).

66 Co se zaprvé týče znění čl. 5 odst. 3 písm. c) druhého případu směrnice 2001/29, je třeba nejprve uvést, že „zpravodajství“, které je zmíněno v tomto ustanovení, je nutno chápat jako činnost spočívající v poskytování informací o určité aktuální události. Ačkoliv zpravodajstvím týkajícím se takové události není její pouhé oznámení, výraz „zpravodajství“ v obvyklém smyslu nevyžaduje, aby uživatel takovou událost podrobně rozebral.

67 Zpravodajství se dále musí týkat „aktuální události“. Jak v tomto ohledu uvedl předkládající soud, je třeba mít za to, že aktuální událostí je událost charakterizovaná tím, že v okamžiku, kdy je o ní poskytováno zpravodajství, má veřejnost zájem být o ní informována.

- 68 Článek 5 odst. 3 písm. c) druhý případ směrnice 2001/29 nakonec vyžaduje, aby byl – je-li to možné – uveden zdroj, včetně jména autora chráněného díla a aby bylo dílo užito pouze „v rozsahu opodstatněném informativním účelem“, a tedy v souladu se zásadou proporcionality. Z toho vyplývá, že užití chráněného díla nesmí překročit meze toho, co je nezbytné k dosažení sledovaného cíle spočívajícího v poskytování informací.
- 69 V projednávaném případě je na předkládajícím soudu, aby ověřil, zda bylo k dosažení sledovaného cíle spočívajícího v poskytování informací nezbytné zveřejnit původní znění rukopisu a článku uveřejněného v předmětném sborníku v plném rozsahu a bez zmínky, že se V. Beck od obsahu těchto dokumentů distancuje.
- 70 Zadruhé, pokud jde o kontext čl. 5 odst. 3 písm. c) směrnice 2001/29, je třeba zdůraznit, že toto ustanovení spadá do oblasti šíření informací informačními prostředky za účelem uspokojení zájmu veřejnosti být informována o aktuálních událostech, což vyplývá zejména z výrazů použitých v tomto ustanovení, kdy první případ v něm uvedený konkrétně odkazuje na rozmnožování tiskem a zveřejňování článků o aktuálních tématech, a dále z toho, že unijní normotvůrce stanovil meze užití dotčeného díla nebo předmětu ochranu, a to tak, že dílo musí být užito pouze „v rozsahu opodstatněném informativním účelem“.
- 71 Dojde-li přitom k nějaké aktuální události, je zpravidla – a to zvláště v rámci informační společnosti – nutné, aby o ní mohla být veřejnost informována urychleně, takže tuto situaci lze jen stěží sloučit s požadavkem předchozího souhlasu autora, který by mohl nadměrně ztížit, nebo dokonce znemožnit včasné poskytnutí relevantních informací veřejnosti.
- 72 Zatřetí, co se týče zachování užitečného účinku výjimky nebo omezení podle čl. 5 odst. 3 písm. c) druhého případu směrnice 2001/29, je třeba připomenout, že cílem této směrnice je napomáhat výkonu svobody informací a svobody tisku, které jsou zaručeny v článku 11 Listiny, přičemž Soudní dvůr již připomněl, že možnost tisku informovat veřejnost bez omezení, která nejsou nezbytně nutná, je odůvodněna jeho posláním v demokratické společnosti a právním státě (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 1. prosince 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, bod 113).
- 73 Pokud by přitom bylo po uživateli chráněného díla požadováno, aby za situace, kdy to je prakticky možné, zažádal nositele práv o svolení, bylo by porušeno pravidlo, že výjimka nebo omezení podle čl. 5 odst. 3 písm. c) druhého případu směrnice 2001/29 musí za předpokladu, že jsou splněny podmínky jejich uplatnění, umožňovat užití chráněného díla bez jakéhokoliv svolení nositele práv.
- 74 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na čtvrtou otázku odpovědět tak, že čl. 5 odst. 3 písm. c) druhý případ směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátnímu ustanovení, které omezuje uplatnění výjimky nebo omezení podle tohoto ustanovení na případy, kdy není prakticky možné předběžně požádat o svolení k užití chráněného díla za účelem zpravodajství týkajícího se aktuálních událostí.

K páté otázce

- 75 Podstatou páté otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 5 odst. 3 písm. d) směrnice 2001/29 vykládán v tom smyslu, že pod výraz „citace“ uvedený v tomto ustanovení spadá i hypertextový odkaz na samostatně přístupný soubor.
- 76 Podle čl. 5 odst. 3 písm. d) směrnice 2001/29 mohou členské státy stanovit výjimky nebo omezení výlučných práv na rozmnožování a sdělování veřejnosti podle článků 2 a 3 této směrnice v případech citací pro takové účely, jako je kritika nebo recenze, za předpokladu, že se vztahují k dílu nebo jinému

předmětu ochrany, které již byly oprávněným způsobem zpřístupněny veřejnosti, že uvádějí zdroj včetně jména autora, je-li to možné, a že jejich užití je v souladu s poctivými zvyklostmi a v rozsahu vyžadovaném konkrétním účelem.

- 77 Vzhledem k tomu, že ve směrnici 2001/29 není výraz „citace“ definován, podle ustálené judikatury Soudního dvora připomenuté v bodě 65 tohoto rozsudku musí být význam a dosah tohoto výrazu určeny v souladu s jeho obvyklým smyslem v běžném jazyce, s přihlédnutím ke kontextu, ve kterém je použit, a cílům, které sleduje právní úprava, jejíž je součástí.
- 78 Co se týče obvyklého smyslu výrazu „citace“ v běžném jazyce, je třeba uvést, že citaci lze charakterizovat především tak, že uživatel, který není autorem předmětného díla, toto dílo nebo obecněji úryvek z tohoto díla použije k tomu, aby názorně dokreslil určitý výrok, obhájl určitý názor nebo umožnil intelektuální konfrontaci mezi tímto dílem a svými výroky. Soudní dvůr již v tomto ohledu rozhodl, že otázka, zda je citace uvedena v díle chráněném autorským právem, či naopak v počínu, který takovouto právní ochranu nemá, je irelevantní (rozsudek ze dne 1. prosince 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, bod 136).
- 79 Jak v podstatě zdůraznil generální advokát v bodě 43 svého stanoviska, uživatel chráněného díla, který se chce dovolávat výjimky týkající se citací, tudíž musí doložit přímou a úzkou vazbu mezi citovaným dílem a svými vlastními úvahami, a umožnit tak intelektuální konfrontaci s dílem někoho jiného, přičemž čl. 5 odst. 3 písm. d) směrnice 2001/29 v tomto směru upřesňuje, že cílem citací především musí být umožnit kritiku nebo recenzi. Z toho rovněž vyplývá, že užití citovaného díla musí mít ve vztahu k výroky uvedeného uživatele doplňkovou povahu; citace chráněného díla ostatně podle čl. 5 odst. 5 směrnice 2001/29 nesmí být natolik rozsáhlá, aby byla v rozporu s běžným způsobem užití díla nebo jiného předmětu ochrany nebo aby se nepřiměřeně dotýkala oprávněných zájmů nositele práv.
- 80 Znění čl. 5 odst. 3 písm. d) směrnice 2001/29, ani výraz „citace“, jak je popsán v bodech 78 a 79 tohoto rozsudku, ovšem nevyžadují, aby bylo citované dílo do práce, v níž je citováno, neoddělitelně začleněno například prostřednictvím odsazení nebo poznámek pod čarou, a o citaci se tedy může jednat i v případě uvedení hypertextového odkazu na toto dílo.
- 81 Taková možnost je v souladu s kontextem tohoto ustanovení, jelikož směrnice 2001/29 se konkrétně týká právní ochrany autorského práva v rámci vnitřního trhu, a to – jak je připomenuto v čl. 1 odst. 1 této směrnice – se zvláštním zřetelem na informační společnost. Jak přitom Soudní dvůr opakovaně zdůraznil, hypertextové odkazy přispívají ke kvalitnímu fungování internetu, který je zvláště významný pro svobodu projevu a informací zaručenou článkem 11 Listiny, jakož i k výměně názorů a informací na této síti charakterizované dostupností obrovského množství informací (rozsudky ze dne 8. září 2016, GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, bod 45, a ze dne 7. srpna 2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, bod 40).
- 82 Takovému výkladu ostatně neodporuje ani cíl, který sleduje výjimka týkající se citací upravená v čl. 5 odst. 3 písm. d) směrnice 2001/29 a kterým je – jak již Soudní dvůr rozhodl – dosáhnout přiměřené rovnováhy mezi právem uživatelů díla nebo jiného předmětu ochrany na svobodu projevu a právem autorů na rozmnožování a zamezit tomu, aby výlučné právo autorů na rozmnožování bránilo tomu, aby mohly být prostřednictvím citace zveřejněny úryvky z díla již zpřístupněného veřejnosti a doplněny komentářem nebo kritikou (rozsudek ze dne 1. prosince 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, body 120 a 134).
- 83 Vzhledem k tomu, že předkládající soud v projednávaném případě uvedl, že rukopis a článek V. Becka byly zpřístupněny veřejnosti na internetu prostřednictvím hypertextových odkazů jako samostatné přístupné soubory, je třeba bez ohledu na výše uvedené úvahy zdůraznit, že jak bylo připomenuto v bodě 76 tohoto rozsudku, podmínkou uplatnění čl. 5 odst. 3 písm. d) směrnice 2001/29 je, že k užití

dochází „v souladu s poctivými zvyklostmi a v rozsahu vyžadovaném konkrétním účelem“, takže užití tohoto rukopisu a tohoto článku za účelem citace nesmí překročit meze toho, co je nezbytné k dosažení cíle, který sleduje předmětná citace.

- 84 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na pátou otázku odpovědět tak, že čl. 5 odst. 3 písm. d) směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že pod výraz „citát [citace]“ uvedený v tomto ustanovení spadá i hypertextový odkaz na samostatně přístupný soubor.

K šesté otázce

- 85 Podstatou šesté otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 5 odst. 3 písm. d) směrnice 2001/29 vykládán v tom smyslu, že dílo již bylo oprávněným způsobem zpřístupněno veřejnosti, pokud bylo ve své konkrétní podobě již dříve zveřejněno se souhlasem autora.
- 86 Jak plyne z čl. 5 odst. 3 písm. d) směrnice 2001/29, výjimka týkající se citací se uplatní pouze tehdy, pokud se předmětná citace týká díla, které bylo oprávněným způsobem zpřístupněno veřejnosti.
- 87 Soudní dvůr již v tomto ohledu rozhodl, že výrazem „mise à la disposition du public d'une œuvre“ ve francouzské verzi čl. 5 odst. 3 písm. d) směrnice 2001/29 je třeba rozumět skutečnost, že je toto dílo zpřístupněno veřejnosti, přičemž tento výklad je potvrzen nejen výrazem „made available to the public“, ale rovněž výrazem „der Öffentlichkeit zugänglich gemacht“ použitými shodně v anglické a německé verzi uvedeného článku (v tomto smyslu rozsudek ze dne 1. prosince 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, bod 128).
- 88 Co se týče otázky, zda již bylo dílo veřejnosti „oprávněně“ zpřístupněno, Soudní dvůr zdůraznil, že pokud jsou splněny ostatní podmínky stanovené v čl. 5 odst. 3 písm. d) směrnice 2001/29, dovoleny jsou pouze citace z díla, k němuž již byl veřejnosti oprávněným způsobem umožněn přístup (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 1. prosince 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, bod 127).
- 89 Je tedy třeba konstatovat, že dílo nebo jeho část již bylo zpřístupněno veřejnosti oprávněným způsobem, pokud byl veřejnosti umožněn přístup k tomuto dílu se svolením nositele práva nebo na základě nedobrovolné licence či zákonného povolení.
- 90 V projednávaném případě se předkládající soud táže, zda lze mít v případě díla V. Becka za to, že již bylo oprávněně zpřístupněno veřejnosti v rámci zveřejnění jeho rukopisu jako článku ve sborníku v roce 1988, a to s ohledem na okolnost, že vydavatel tohoto sborníku tento rukopis před zveřejněním mírně pozměnil. Táže se, zda k takovému oprávněnému zpřístupnění veřejnosti došlo tím, že V. Beck tyto dokumenty zveřejnil na vlastních internetových stránkách s tím, že se od nich distancuje.
- 91 V tomto ohledu je třeba připomenout, že je na vnitrostátním soudu, aby rozhodl, zda bylo dílo veřejnosti zpřístupněno oprávněně s ohledem na konkrétní věc, která mu je předložena, a na všechny okolnosti daného případu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. září 2014, Deckmyn a Vrijheidsfonds, C-201/13, EU:C:2014:2132, bod 28).
- 92 Je na předkládajícím soudu, aby ve věci v původním řízení konkrétně ověřil, zda měl dotýčný vydavatel při prvotním zveřejnění rukopisu V. Becka coby článku ve sborníku právo provést předmětné redakční změny na základě smlouvy nebo na jiném základě. Pokud ne, bude třeba konstatovat, že vzhledem k absenci souhlasu nositele práva nebylo dílo, které bylo zveřejněno v uvedeném sborníku, zpřístupněno veřejnosti oprávněně.
- 93 Vše nicméně nasvědčuje tomu, že rukopis a článek V. Becka následně zveřejnil na svých internetových stránkách sám nositel autorského práva. Předkládající soud ovšem uvedl, že V. Beck se při zveřejnění těchto dokumentů na svých internetových stránkách prostřednictvím prohlášení obsaženého na každé

straně uvedených dokumentů od jejich obsahu distancoval. Tyto dokumenty tedy byly v rámci tohoto zveřejnění zpřístupněny veřejnosti oprávněným způsobem pouze vzhledem k tomu, že byly doplněny uvedenými prohlášeními o tom, že se od nich autor distancuje.

- 94 S ohledem na úvahy, které již byly připomenuty v bodě 83 tohoto rozsudku, je třeba v každém případě konstatovat, že je na předkládajícím soudu, aby při uplatnění čl. 5 odst. 3 písm. d) směrnice 2001/29 ověřil, zda bylo zveřejnění původních znění rukopisu a článku uveřejněného v předmětném sborníku bez zmínky, že se V. Beck od obsahu těchto dokumentů distancuje, v souladu s poctivými zvyklostmi a zda bylo odůvodněno cílem, který sledovala předmětná citace.
- 95 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na šestou otázku odpovědět tak, že čl. 5 odst. 3 písm. d) směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že dílo již bylo oprávněným způsobem zpřístupněno veřejnosti, pokud byl veřejnosti dříve umožněn přístup k tomuto dílu v jeho konkrétní podobě, a to se svolením nositele práva nebo na základě nedobrovolné licence či zákonného povolení.

K nákladům řízení

- 96 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) **Ustanovení čl. 5 odst. 3 písm. c) druhého případu a písm. d) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti musí být vykládána v tom smyslu, že nepředstavují opatření úplné harmonizace rozsahu výjimek či omezení, které jsou v nich obsaženy.**
- 2) **Svoboda informací a svoboda tisku zakotvené v článku 11 Listiny základních práv Evropské unie nemohou nad rámec výjimek a omezení stanovených v čl. 5 odst. 2 a 3 směrnice 2001/29 odůvodnit žádnou jinou výjimku z výlučného práva autora na rozmnožování, jehož se týká čl. 2 písm. a) této směrnice, a z výlučného práva autora na sdělování veřejnosti, jehož se týká čl. 3 odst. 1 této směrnice.**
- 3) **Vnitrostátní soud musí v rámci poměrování, které provádí s přihlédnutím ke všem okolnostem daného případu mezi výlučnými právy autora uvedenými v čl. 2 písm. a) a v čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29 na jedné straně a právy uživatelů předmětů ochrany, jichž se týkají ustanovení o výjimce obsažená v čl. 5 odst. 3 písm. c) druhém případě a písm. d) této směrnice, na straně druhé, vycházet z výkladu těchto ustanovení, který respektuje jejich znění a zachovává jejich užitečný účinek a zároveň je v úplném souladu se základními právy zaručenými Listinou základních práv Evropské unie.**
- 4) **Článek 5 odst. 3 písm. c) druhý případ směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátnímu ustanovení, které omezuje uplatnění výjimky nebo omezení podle tohoto ustanovení na případy, kdy není prakticky možné předběžně požádat o svolení k užití chráněného díla za účelem zpravodajství týkajícího se aktuálních událostí.**
- 5) **Článek 5 odst. 3 písm. d) směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že pod výraz „citát [citace]“ uvedený v tomto ustanovení spadá i hypertextový odkaz na samostatně přístupný soubor.**

- 6) Článek 5 odst. 3 písm. d) směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že dílo již bylo oprávněným způsobem zpřístupněno veřejnosti, pokud byl veřejnosti dříve umožněn přístup k tomuto dílu v jeho konkrétní podobě, a to se svolením nositele práva nebo na základě nedobrovolné licence či zákonného povolení.

Podpisy.